

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לתאטרון העברי והישראלי - 20140

תאריך עדכון אחרון 11-08-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי התאטרון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ישעיהו בר-יעקב

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: isaiah.bar-yaacov@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ג' 12:15-13:15 חדר 6307

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יקנה ידע בסיסי בתולדות התיאטרון העברי והישראלי, למן ראשית המאה העשרים ועד לסופה. נעמוד על אופיים של המוסדות התיאטרוניים הבולטים, של המחזאים, השחקנים והבמאים הבולטים אשר עיצבו את פני התיאטרון הישראלי. הקורס ישלב בין קריאה במחזות מרכזיים שהשפיעו על תולדות התיאטרון בארץ לבין קריאת מאמרים ופרקי ספרים המתארים את ההיסטוריה של מוסדות התיאטרון והבמאים החשובים. הסקירה של ההיסטוריה הבימתית תעשה מתוך שילוב של חשיבה בהקשרים אמנותיים לבין הקשרים סוציו-תרבותיים, המדגישים את מערכות ההיזון החוזר בין התרבות כשדה פעילות אוטונומי הפועל מתוך דינמיקות פנימיות שלו לבין התרבות כחלק משדה רחב יותר של התרחשויות המושפעות משינויים פוליטיים, חברתיים ומעמדיים.

מטרות הקורס:

ניתוח סגנונות של כתיבה דרמטית, של בימוי ושל שפת מופע בתיאטרון הישראלי. קריאה של יצירות מפתח בתיאטרון הישראלי כאירועים אמנותיים וסוציו-תרבותיים בזמן ובמקום נתונים. שליטה בנושאי חתך בתיאטרון הישראלי ואופני התפתחותם לאורך השנים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

התלמיד ילמד לזהות את היצירות העיקריות של הדרמה הישראלית ואת הנושאים המרכזיים שבהם היא מטפלת. התלמיד יוכל להצביע על המגמות ההיסטוריות החשובות בהתפתחות התיאטרון העברי והישראלי, ולהסביר את יחסי הגומלין שבין הפן האמנותי של היצירה התיאטרונית לבין התעסקותה בשאלות פוליטיות, היסטוריות וחברתיות שהעסיקו את החברה הישראלית בכל תקופה. התלמיד יוכל לנתח את היצירות כיצירות דרמטיות ספרותיות וכיצירות תיאטרוניות המייצרות שפה בימתית ישראלית ייחודית על הבמה

דרישות נוכחות (%) :

80% (השתתפות חובה)

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה פרונטאלית ודיון. כמו כן, צילומים, מסמכים וקטעי הצגות יוקרנו וידונו בכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- פרק 1 - ראשית התיאטרון העברי בארץ ובחו"ל והולדת הבימה
- פרק 2 - "הדיבוק" כאירוע מכונן לתיאטרון העברי וכסמל לאומי (אנסקי, "הדיבוק")
- פרק 3 - התיאטרון העברי בשנות השלושים והארבעים: בין מסורת תיאטרון היידיש לניסיונות ראשונים במחזאות מקומית (אשמן, "האדמה הזאת")
- פרק 4 - הקאמרי - התיאטרון של המדינה החדשה (שמיר, "הוא הלך בשדות")
- פרק 5 - התיאטרון של שנות החמישים והשישים - בין בידור לבין התמודדות עם בעיות חברתיות (מוסינזון, "קזבלן", קישון, "שמו הולך לפניו")

- פרק 6 - ניסים אלוני והתיאטרון האחר של שנות השישים - (אלוני, "הנסיכה האמריקאית")
- פרק 7 - חנוך לוין המוקדם - מסאטירה לקומדיה שחורה. (לוין, "מלכת אמבטיה", "חפץ")
- פרק 8 - תיאטרון חיפה, נולה צ'לטון ועליית זרם התיאטרון הדוקומנטרי-חברתי (סובול, "ליל העשרים", מיטלפונקט, "מכולת")
- פרק 9 - התיאטרון הפוליטי של שנות השמונים וביקורת ההיסטוריה הציונית (סובול, "גטו", לרנר, "קסטנר")
- פרק 10 - לוין המאוחר - המחזאות המיתית והמבט האקזיסטנציאליסטי (לוין, "הילד חולם")
- פרק 11 - פסטיבל עכו ועליית התיאטרון החוץ ממסדי (המרכז לתיאטרון עכו, "ארבייט מאכט פרי מטיטלנד אירופה", הקבוצה של רינה ירושלמי, "ויאמר וילך")
- פרק 12 - שנות התשעים ועליית מחזאות הנשים (מזי"א, "משחקים בחצר האחורית", גוב, "חברות הכי טובות")

חומר חובה לקריאה:

- חלק א' - מחזות (קריאת חובה)
- אנ-סקי, "הדיבוק", תרגום: חיים נחמן ביאליק. פרווינקט בן יהודה.
<http://benyehuda.org/bialik/hadibuk.html>
- שמיר, משה, הוא הלך בשדות, תל אביב: אור עם, 1989.
- מוסינזון, יגאל, קזבלן, תל אביב: אור עם, 1989.
- אלוני, ניסים, הנסיכה האמריקאית, תל אביב: עמיקם, 1963.
- לוין, חנוך, "חפץ", בתוך: לוין, חנוך. חפץ ואחרים. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1988. או באתר www.hanochlevin.com.
- לוין, חנוך, "הילד חולם", בתוך: לוין, חנוך, מלאכת החיים ואחרים. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1991. או באתר www.hanochlevin.com.
- סובול, יהושע, ליל העשרים, תל אביב: אור-עם, 1990.
- סובול, יהושע, גטו, תל אביב: אור עם, 1992.
- מזי"א, עדנה, משחקים בחצר האחורית, תל-אביב: אור-עם, 1993.
- גוב, ענת, חברות הכי טובות, תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 2001.
- חלק ב' - מאמרי חובה
- 1) לוי, עמנואל. התיאטרון הלאומי הבימה: קורות התיאטרון בשנים 1917-1979. תל אביב: עקד, 1980. 17-57. (פרק 1 - "הקבוצה המייסדת" + פרק 2 - "אידיוולוגיה ופרטואר")
- 2) קינר, גד. "הפקת וכטנגוב - התקבלות אגנוסטית כמיתוס לאומי: בין התכוונות להתקבלות." בתוך: אל נא תגרשוני: עיונים חדשים ב"הדיבוק", עורכים דורית ירושלמי ושמעון לוי, תל אביב: ספרא ואסף מחקרים, 2009, 123-136.
- 3) ירושלמי, דורית. "תאטרון יידיש כתשתית אמנותית לתאטרון העברי: מבט על במאי תקופת היישוב." בקורת ופרשנות 41 (2009): 7-39.
- 4) כספי, זהבה, "ועמד החבר כנגד הפלדה": דרמות תש"ח - האמנם ספרות מגויסת?, מכאן, כרך ז' 73-90. (2006)
- 5) אוריין, דן. הבעיה העדתית בתאטרון הישראלי. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2004. 77-92.
- 6) Rozik, Eli, "Isaac Sacrifices Abraham in The American Princess", in Theater in Israel, ed. Ben Zvi, Linda, Ann Arbor: Un. Of Michigan, 1996.
- 7) Rokem, Freddie, Performing History - Theatrical Representations of the Past in

- Contemporary Theatre. Iowa: University of Iowa Press, 2000: 38-56.
- (8) נגיד, חיים, "קרנבליות ופאסיביות ביצירת לוי", בתוך יערי, נורית ולוי, שמעון (עורכים), חנוך לוי: האיש עם המיתוס באמצע, תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2004, 31-59.
- (9) כספי, זהבה. היושבים בחושך: עולמו הדרמטי של חנוך לוי: סובייקט, מחבר, צופים. ירושלים: כתר, 2005. 81-111.
- (10) רוקם, פרדי, "ארבאייט מאכט פרא" מטויטלנד אירופה", תיאוריה וביקורת, 12-13 (1999), 389-400.
- (11) אהרונסון-להבי, שרון, "רמזים לישראל העכשווית, התנ"ך על פי ירושלמי", התיאטרון: רבעון לתיאטרון עכשווי, 1 (1998), 68-73.
- (12) קינר, גד, "להציץ במציץ: תחבולות אירוניות ואלימות במחזאות הנשים החדשה", תיאטרון: רבעון לתיאטרון עכשווי, 5 (2001), 3-9*.
- (13) גסר-אדלסבורג, ענת, "משחקים דו-משמעיים בחצר האחורית: על המסרים הכפולים של הצגה דידקטית מצליחה", תיאטרון: רבעון לתיאטרון עכשווי, 3 (2000), 70-73*.

חומר לקריאה נוספת:

ביבליוגרפיית עזר מומלצת:

- אוריין, דן. יהדותו של התיאטרון הישראלי. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1998.
- אוריין, דן. הבעיה העדתית בתיאטרון הישראלי. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2004.
- בן-מרדכי, יצחק. ליידים אנד ג'נטלמן אנד ליידים: עיונים ביצירתו של נסים אלוני. באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב, 2004.
- בן-עמוס, אבנר. "הוא הלך בשדות ב 1948 - שכול, זיכרון ונחמה." ב- הקאמרי - תיאטרון של זמן ומקום, מאת אלי רוזיק, פרדי רוקם וגד קינר (עורכים), 25-48. תל אביב: הפקולטה לאמנויות ע"ש יולנדה ודוד כץ, 1999.
- גילולה, לאה, התיאטרון הקאמרי (1945-1961): השגשוג, המשבר ותיקונו, ירושלים: יד יצחק בן צבי, 2014.
- זר-ציון, שלי. "'הוויילנער טרופע': פרולוג להיסטוריה של 'הבימה'". ביקורת ופרשנות 41 (2009): 65-92.
- טרטקובסקי, ילנה. הבימה - המורשת הרוסית. תל אביב: ספרא, 2013.
- יערי, נורית - עריכה. על מלכים, צוענים ושחקנים: מחקרים ביצירתו התיאטרונית של נסים אלוני. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2005.
- יערי, נורית ולוי, שמעון - עריכה. חנוך לוי - האיש עם המיתוס באמצע, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2004.
- ירושלמי דורית ולוי, שמעון - עריכה. אל נא תגרשוני: עיונים חדשים ב"הדיבוק". תל אביב: ספרא ואסף מחקרים, 2009.
- ירושלמי, דורית. "בצילה של חנה רובינא." זמנים 99 (2007): 26-37.
- ירושלמי, דורית. דרך הבימוי: על במאים בתיאטרון הישראלי. תל אביב: דביר וכנרת זמורה ביתן, 2013.
- כספי, זהבה. היושבים בחושך: עולמו הדרמטי של חנוך לוי: סובייקט, מחבר, צופים. ירושלים: כתר, 2005.
- כספי, זהבה, וקינר גד (עריכה), צפייה חוזרת: עיון מחודש במחזאות מקור, באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון, 2013.
- לאור, יצחק. חנוך לוי - מונוגרפיה. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2010.
- לוי, עמנואל. התיאטרון הלאומי הבימה: קורות התיאטרון בשנים 1917-1979. תל אביב: עקד, 1980.

נגיד, חיים. בגנות האשליה - הז'אנר התיאטרוני בדרמה העברית. תל אביב: ספרא ואסף מחקרים, 2009.

נגיד, חיים, צחוק וצמרמורת, תל-אביב: אור-עם, 1998.

פיינגולד, בן-עמי. תש"ח בתיאטרון. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2001.

פיינגולד, בן-עמי. השואה בדרמה העברית - סוגיות, צורות, מגמות. תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2012.

פיינגולד, בן-עמי. "התיאטרון הקאמרי - ההתחלה." ב- הקאמרי - תיאטרון של זמן ומקום, מאת אלי

רוזיק, פרדי רוקם גד קינר, 9-24. תל אביב: הפקולטה לאמנויות ע"ש יולנדה ודוד כץ, 1999.

קינר, גד. "התיאטרון הקאמרי - חמישים השנים הראשונות." ב- הקאמרי של תל אביב - 50 שנות

תיאטרון ישראלי, בעריכת רבקה משולח, 12-131. תל אביב: דניאלה דינור, תל אביב.

שוהם, חיים, הדראמה של 'דור בארץ' (אתגר ומציאות בדראמה הישראלית), תל-אביב: אור-עם,

1989.

Ben Zvi, Linda (ed.), *Theater in Israel*, Ann Arbor: Un. Of Michigan, 1996.

Kohansky, Mendel, *The Hebrew Theatre: Its First Fifty Years*, Jerusalem: Israel

Universities Press, 1969.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: